
BASIS OF CONSTRUCTIONAL-TECHNICAL ACTIVITY IN PRESCHOOL AGE AND CONDITIONS FOR ITS DEVELOPMENT

Gergana BozhurskaFaculty of Pedagogy, SWU “Neofit Rilski” – Blagoevgrad, Bulgaria, gggaaabbb@abv.bg

Abstract : Modern society is characterized by profound socio-cultural changes, in which new spiritual values are outlined and imposed. Changes occurring in different spheres of public life require transformation in the education system as well, which demands rapid adaptation to the new requirements. In most cases, education is seen as a universal value that faces the challenge of creating the conditions for young people to grow in order to develop their creative and critical thinking skills, to adapt to the new environment, to manage the change.

The current state of pre-school education is characterized by the fact that one of the most important trends in its reform and modernization is the replacement of the traditional values of the child's education with the value of the individual. The main purpose of modernizing education is to form a "thinking" young individual, which is so necessary for today's life.

The cognitive function of construction is essential in the age of accumulation and structuring of personal experience, which is related to the peculiarities of the interconnections in the surrounding object world.

Keywords: constructional-technical, preschool age, development, conditions

СЪЩНОСТ НА КОНСТРУКТИВНО-ТЕХНИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ В ПРЕДУЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ И УСЛОВИЯ ЗА РАЗВИТИЕТО И**Гергана Божурска**Факултет по педагогика, ФЗУ „Неофит Рилски”- Благоевград, България, gggaaabbb@abv.bg

Резюме: Промените , които настъпват в различни сфери на обществения живот, налагат трансформация и в образователната система , а това налага бърза адаптация към новите изисквания. Съвременното общество се характеризира с дълбоки социокултурни изменения, в които се очертават и налагат нови духовни ценности. Образованието в повечето случаи се разглежда като общочовешка ценност, която е изправена пред предизвикателството да се създават условия за пълноценно развитие на младите хора, за да се развият способностите им за творческо и критическо мислене, за адаптация на новата среда, за управление на промяната.

Сегашното състояние на предучилищното образование се характеризира с факта, че една от най-важните тенденции в своята реформа и модернизация е замяната на традиционните ценности на образованието на детето със стойността на индивида. Основната цел на модернизиранието на образованието е да се формира "мислещ" млад човек, който е толкова необходим за съвременния живот.

Това най-ясно може да бъде отразено , в конструктивно-техническата дейност в предучилищна възраст.

Конструирането в този период се разглежда като средство за обучение, за възпитание, за социализиране, за интензивно психическо развитие на детето, както в условията на организираната система (детска градина-училище), така и в семейна обстановка.

В периода на детството, конструктивно-техническата дейност е фокус от опит, познание, творчество-минало, сегашно и бъдеще , преплетено в индивидуалният стил на развитие на детето.

Ключови думи: конструктивно-техническата, предучилищна възраст, условия, развитие

1. УВОД

Предучилищната възраст е уникален период в развитието на човека. През този период се полагат основите за цялостното развитие на детето. Педагогическите проблеми, свързани с развитието на конструктивно-техническата дейност на децата от предучилищна възраст са особено актуални и значими днес и са обект на множество анализи от дейци, работещи в областта на педагогическите науки.

В съвременната психология, се смята, че основните лични постижения на детето през първите шест или седем години от живота са два вида дейности: моделиране (графични игри и конструиране) и "истински", от типа на самообслужване.

Съвременният образователно-възпитателен процес помага на децата отрано да израснат с нагласи, поведение и ценности, които ще ги научат да разбират и адекватно да взаимодействат с технологичната среда, ще им помагат да формират собствена технологична култура, за да придобият необходимата подготовка и опит, и в бъдеще да бъдат създатели на съвременни технически средства. (*Г. Иванов , А.Калинова , 2015г.*) За ориентиране на детето в областта на техниката и технологиите съществено принос имат играта и конструктивно-техническите дейности.

Основната цел на дейността произтича от тенденциите в развитието на техниката и технологиите, които влияят върху процеса на израстване и развитие на детето, и предлага разнообразни възможности то да се запознава с тях.

Конструктивно-техническата дейност провокира познавателните способности у децата в тази възраст и ги подтиква към творчески изяви- конструиране и моделиране на околната действителност по начин, по който те самите я виждат. Отразявайки своите впечатления за света, децата от предучилищна възраст конструират чрез собствените си възгледи и изграждат естетическо отношение към пресъздаването. (*А.Калинова Г. Иванов, 2015г.*)

Периодът на предучилищната възраст /3-7г./се характеризира с интензивно психично и физическо развитие. Засилва се интересът към света на възрастните, към тяхната дейност и взаимоотношения. Постепенно се осъзнава феномена “Аз “Водеща става игровата дейност. Тя предизвиква качествени изменения в психиката и в нея се зараждат процеси, както на учение, така и на трудова дейност. Стремехът за съвместен живот с възрастните, детето започва да удовлетворява посредством игра. Наред с играта трудовата дейност е една от основните дейности на детето в предучилищна възраст. Точно в този период от развитието на децата именно чрез трудовата дейност , се постигат важни цели в личностното развитие и се формират умения които обособяват неговата самостоятелност. (*Д.Гюров , С,1999г.*)

Изхождайки от тези твърдения в настоящият доклад следва да се изясни и анализира същността на конструктивно-техническата дейност на децата от предучилищна възраст.

2. ИЗЛОЖЕНИЕ

Технологичната подготовка на децата в предучилищна възраст включва технологичното възпитание и обучение , което е техническо , технологично или трудово, в зависимост от характера на дейността, която изпълняват децата в конструктивно-техническата дейност. (*Г. Иванов , А.Калинова , 2017г.*)

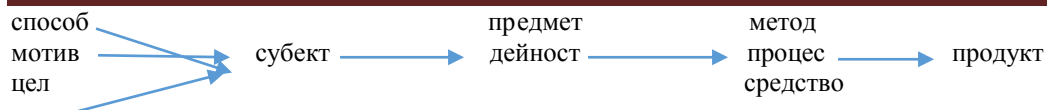
Конструктивно-техническата дейност може да се разглежда в два аспекта: първият е свързан с осъществяването на конструктивно-техническата дейност в социалната практика (насочена към създаване, построяване, изграждане на нови обекти и предмети, с определени функционални характеристики) и вторият с осъществяването на тази дейност с учебни цели- „да се формира положително отношение, потребност и готовност за съзнателно упражняване на съответния вид труд”. (*Г. Иванов , А.Калинова , 2017г.*)

Конструирането в периода на детството е фокус от опит, познание, творчество- минало, сегашно и бъдеще , преплетено в индивидуалният стил на развитие на детето. Възприемането на тази изходна постановка определя и многообразието от концепции (Л.А.Вангер, Д.Г. Пиръов, Е.Русинова, Н.Н.Подяков, М. Каменова, Т. Делчева, Р. Параманова, А.Н. Давидчук, Р. Паскалева, В. Н. Нечаева, З.В. Лищван, Р. Фулгум, Петер Смит, Нина Бюлов, Х.П. Суинкелс-Куилаарс, Ж.М. Вайзер, Дженис Джонсън, В. И, Логинова, Л. Малинова, Н. Божков, В. Георгиева, Георги Иванов, М. Кавданска, Х. Тарднер, Л.Ласло, К.Баистров, К. Фреденс, Петер Цвик, Альн Анов) за осъществяване на технологичната подготовка на децата в предучилищна възраст в детската градина.

В педагогиката и психологията детското конструиране е представено в различни концепции и анализирано от множество гледни точки. То има значимост на средство, на форма, на водещ принцип, метод, подход и пр., в зависимост от гледните точки и позициите на педагозите, а също и от желанията и личния опит на децата. (*А. Калинова, З. Стоянова, 2014г.*)

3. СЪЩНОСТ НА КОНСТРУКТИВНО-ТЕХНИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ В ПРЕДУЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ

За изясняване същността на конструктивно-техническата дейност в предучилищна възраст, Георги Иванов и Ангелина Калинова използват атрибутивния анализ на педагогическата дейност на Владимир Белич. Според него , схемата която отразява компонентите и структурата на категорията дейност има следния вид:

Същността на всеки един от компонентите на дейността е отправна точка за анализиране на конструктивно-техническата дейност в два аспекта: първият е свързан с осъществяването на конструктивно-техническата дейност в социалната практика (насочена към създаване, построяване, изграждане на нови обекти и предмети, с определени функционални характеристики) и вторият с осъществяването на тази дейност с учебни цели- „да се формира положително отношение, потребност и готовност за съзнателно упражняване на съответния вид труд“ (Г.Иванов, А. Калинова, 2014г.)

За да изясним същността на понятието конструктивно-техническа дейност, е необходимо да изясним базовите понятия „конструктивна дейност“ и „техническа дейност“. С понятието „конструктивна дейност“ се означава дейността, насочена към създаване, построяване, изграждане на нови обекти и предмети, с определени функционални характеристики (Г. Иванов, А. Калинова, 2017г.)

С понятието „техническа дейност“ се означава дейността, насочена към решаването на технически проблем-създаване или преобразуване на технически обект (Л.Витанов, Г.Иванов, 2003г.)

Ако обединим двете базови понятия, ще съотнесем дейността с:

- Установяване и формулиране на обективно противоречие между желаните и реалните функции и форми на архитектурни или технически обекти.
- Генериране на идеи за решаване на проблем или формулирано противоречие
- Създаване на конкретен модел
- Оформяне на идеален модел
- Създаване на опитен образец
- Оформяне на техническа (конструктивна и технологична) документация за производствени нужди.

Ако съотнесем съдържанието на конструктивно-техническата дейност към атрибутите на категорията дейност, може да направим следните констатации:

- Първо- мотивът за проявление на тази дейност представя осъзнати потребности от промени във функциите и формите
- Второ- субекта на тази дейност е човекът
- Трето- способът, който прилага субекта зависи от неговия професионализъм, и от това дали са налице точни сведения за постигане на крайният резултат
- Четвърто- целта на дейността е свързана с отговора на въпроса какво предполага да се получи
- Пето- дейността обхваща два етапа: първият свързан с намирането на решение на проблема и вторият с реализиране на решението (създаване на модел)
- Шесто – процесът на дейността обхваща активността на субекта
- Седмо- краен резултат –модел, конструкция, машина, който удовлетворява осъзнатата потребност.

Цялостния процес може да бъде дефиниран условно защото основна задача на професионалното проектиране и конструиране е разработване на документация необходима за изготвяне монтаж и експлоатация на създаваната конструкция (Л. Колев, 1994г.)

Обобщавайки казаното до тук, конструктивно-техническата дейност е дейност, имплицираща и интегрираща проектирането в периода на, конструирането, технологичната дейност и изпълнителската работа по създаването на нов технически обект (Г.Иванов, А. Калинова, 2015г.)

В педагогиката и психологията детското конструиране е представено в различни концепции и анализирано от множество гледни точки: Л.А.Вангер, Д.Г. Пиръов, Е.Русинова, Н.Н.Подяков, М. Каменова, Т. Делчева, Р. Параманова, А.Н. Давидчук, Р. Паскалева, В. Н. Нечаева, З.В. Лищван, Р. Фулгум, Петер Смит, Нина Бюлов, Х.П. Суинкелс-Куилаарс, Ж.М. Вайзер, Дженис Джонсън, В. И, онстрГарднер, Л.Ласло, К.Баистров, К. Фреденс, Петер Цвик, Алън Анов.

То има значимост на средство, на форма, на водещ принцип, метод, подход и пр., в зависимост от гледните точки и позициите на педагозите, а също и от желанията и личния опит на децата. (З. Лисийска, 1994г.)

В последните програми за възпитане на децата от предучилищна възраст конструктивно-техническата дейност се свързва с някои немско-езични конструкции в методиката и най-вече с израза „Formen, bauen and basteln“.

Преведени на български, тези глаголи означават, „създавам“, „изграждам“, „строя“, „права с определена форма“. Така дефинирана конструктивно-техническата дейност се определя като специфична техническа дейност. (Л. Колев, 1994г.)

3.1 УСЛОВИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ДЕТСКОТО ТВОРЧЕСТВО В КОНСТРУКТИВНО-ТЕХНИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ

С нарастване възрастта на децата, се увеличава и възможността за изпълнение на по-сложна конструктивно-техническа дейност. След петата година детето проявява интерес към конструктивно изграждане на модела, може да осъществи анализ на модела и да отдели съществените от несъществени белези. Този интерес се поддържа и задоволява чрез обогатяване на конструктивно-техническия опит на детето с нови знания, чрез естетическо оформяне моделите на предметите. (*М. Джангазова, 1991 г.*)

Подходящи условия за развитие на детското творчество са налице, когато при изпълнението на конструктивно-техническа задача едната дейност е нова или се усложнява а другата се затвърдява или прилага в практическата дейност. (*Г. Иванов, А.Калинова, 2017г.*)

За децата в предучилищна възраст ориентацията в конкретната дейност е доста сложна, което налага използване на образец, който децата да пресъздават. Пресъздаването започва с анализ на образца. Така конструктивният образ се оформя от непосредствени възприятия и от предваврително получени представи. (*Г.Иванов, А.Калинова, 2017г.*)

Минавайки през основните възрастови етапи на овладяване на конструирането като дейност, детето разгръща своите възможности и умения за конструктивно моделиране на предмета на няколко основни равнища:

- образно;
- схематично;
- функционално.

Развитието на конструирането при децата се осъществява относително постъпателно и органично прелива от една познавателна ситуация към друга, по-усложнена:

- конструиране на образ;
- конструиране на ситуация с участието на конструиран образ;
- подчиняване на образа и ситуацията на определена тема – игра.

Всички изделия, модели, образци се използват като играчки (например в часовете по куклен театър); или като дидактически материали в образователните модули “Наука за деца” и “Аз и природата”, „ Мога да направя сам“, или за подаръци или украса, или просто за удоволствие. В часовете по конструктивно-технически и битови дейности, децата имат възможност да развиват способности за самообслужване и необходими здравно-хигиенни и битови умения и навици; създават се нагласи за участие в различни форми на груповата работа. (*Г.Иванов, 2008г*)

В конструктивната си дейност детето изразява и претворява своето отношение към действителността. В процеса на конструиране реално се изразява и развива неговата индивидуалност, собственият му ъгъл на виждане върху характерните особености на заобикалящия го свят.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Съвременното развитие на обществото и съвременният начин на живот е немислим без техниката и технологиите. Широкото им навлизане в бита налага тяхното опознаване, усвояване и натрупване на технологичен опит още в ранна детска възраст. Основите на тази обществена потребност практически се поставят в предучилищна възраст, чрез обучението по конструиране и технологии.

Конструктивно-техническата дейност предлага големи възможности за развитие на детското творчество. развитието на творческото мислене и въображение, на комбинаторните и преобразуващите способности у децата в конструктивно-техническата дейност могат да се пренесат и в други дейности, за което трябва да се създават подходящи условия чрез спазване на принципа на интеграция. Основно изискване е да се насърчава всяка изява и стремеж за самостоятелност и творчество у тях.

ЛИТЕРАТУРА

- Витанов, Л., & Иванов, Г.,(1995) . *На работа ръчички . Конструктивно техническа и битова дейност за подготвителната група на детската градина* .София. Просвета.
- Гюров, Д.,(1999). *Педагогика на взаимодействието „дете-среда“*. София.
- Джангазова, М.,(1991) . *Конструктивната дейност за умственото развитие. сп.”Предучилищно”* , бр.5.
- Иванов, Г., (2008) .*Трудовите умения на малкия ученик*. Стара Загора. Изд. ТрУ.
- Иванов, Г., & Калинова А(2014) . *Трансверсални умения в технологичното обучение*. Стара Загора. ИК „Кота“.

- Иванов Г. & Калинова А.(2015).*Ефективно учене в технологичното обучение*.Списание „Образование“, бр.2.
- Иванов, Г., & Калинова А.(2015). *Субект-субектно взаимодействие в технологичното обучение*. Стара Загора. ИК „Кота”.
- Иванов, Г., & Калинова А.(2017) . *Конструиране и технологии в детската градина* . Стара Загора.
- Калинова, А., & Иванов, Г., (2015). *Ефективно учене в технологичното обучение*. Международна научна конференция.“20 год Тракийски университет“ .Стара Загора.
- Калинова, А., & Стоянова, З.,(2014).*Конструиране на учебното съдържание в технологичната подготовка в детската градина за възпитаване на самостоятелност, инициативност и предприемчивост*.
Съвременни тенденции в предучилищното образование. Сандански.
- Колев, Л., (1994).*Теория и методика на трудовото обучение* . София.Веда Словена.
- Лисийска, Здр.,(1994). *Теория и методика на трудовото обучение*. София. Веда Словина.